

KROATIEN

DR. MICHAEL A. LANGE
JURO AVGUSTINOVIĆ

März 2015

www.kas.de/kroatien/www.kas.de

Republika Hrvatska nakon službenog posjeta novoizabrane predsjednice Grabar-Kitarović Saveznoj Republici Njemačkoj

PROMJENA SMJERA U HRVATSKOJ VANJSKOJ POLITICI

Ubrzo nakon svoje inauguracije, nova predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović najavila je promjenu smjera vođenja vanjske politike koja se dosada temeljila na regionalnim konzultacijama sa susjednim državama. Novi bi smjer trebao podrazumijevati intenzivnije rasprave s državama članicama Europske unije (EU) o predstojećim izazovima.

Predsjednica **Grabar-Kitarović** najavila je već za 17. ožujka 2015. godine službeni posjet Saveznoj Republici Njemačkoj u znak svog nastojanja za ponovnom uspostavom vanjskopolitičkih i sigurnosno-političkih kontakata sa zemljama koje su tradicionalno prijateljski povezane s Hrvatskom.

Tijekom svog posjeta Njemačkoj trebala bi se sastati s njemačkim predsjednikom **Joachimom Gauckom** i njemačkom kancelarkom **Angelom Merkel**. Nakon što se prethodno u New Yorku, u okviru jedne ženske konferencije UN-a, sastala s glavnim tajnikom UN-a **Ban Ki-moonom** i nakon kratkog posjeta Bosni i Hercegovini, tijekom kojega se hrvatskim biračima zahvalila na podršci, posjet Njemačkoj bi trebao biti prvi službeni posjet novoizabrane hrvatske predsjednice jednoj od država članica EU.

Njezin prethodnik, **Ivo Josipović** posljednji je put posjetio Njemačku u siječnju 2011. godine, dok je njemački predsjednik Gauck posjetio Hrvatsku u prosincu 2012. godine.

Priprema državnog posjeta

Nakon što je 19. veljače 2015. preuzela svoje službene dužnosti, predsjednica Grabar-Kitarović vrlo je jasno dala do znanja kako se namjerava aktivnije od svog pret-

hodnika uključiti u politička zbivanja u zemlji te pritom podsjećati Vladu RH na ispunjenje svojih ustavnih obveza. Stoga joj je od najvećeg interesa poboljšanje gospodarske situacije, a budući da aktualna Vlada RH u tom pogledu nije pokazala nikakve napore, zatražila je njezinu trenutačnu ostavku na čelu s premijerom **Zoranom Milanovićem**. Pod pritiskom loših rezultata anketa i poraza Ive Josipovića na predsjedničkim izborima, SDP-ov premijer Zoran Milanović reagirao je uobičajeno nervozno na upuštanju novoizabrane predsjednice i zahtjeve za održavanjem prijevremenih parlamentarnih izbora u ljeto, odnosno u ranu jesen ove godine. Dok socijaldemokrati i njihovi lijevo-liberalni koalicijski partneri nisu previše zainteresirani za održavanje prijevremenih izbora, njihova vladajuća koalicija, prema rezultatima anketa, sve više gubi na potpori. Početkom ožujka je potpora Vladi RH pala na novu najnižu razinu od 25 posto, dok je se opozicijskom HDZ-u poboljšala na 31 posto. U tom kontekstu bi službeni posjet Njemačkoj pružio priliku odmaknuti se od teških unutar-političkih pitanja i poslužio bi poboljšanju bilateralnih odnosa prema gospodarskom partneru Njemačkoj.

Uoči službenog posjeta Njemačkoj u hrvatskom tisku se ukazivalo na navodnu potporu njemačke kancelarke na predsjedničkoj kandidaturi bivše zamjenice glavnog tajnika UN-a.¹

¹ *Grabar-Kitarović to Visit German President Gauck and Chancellor Merkel on 17 March*, četvrtak JUTARNJI LIST online izdanje, <http://tinyurl.com/nr8ak4q>, četvrtak NOVI LIST online izdanje

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

KROATIEN

DR. MICHAEL A. LANGE
JURO AVGUSTINOVIĆ

März 2015

www.kas.de/kroatien/

www.kas.de

Predsjednica Grabar-Kitarović je u razgovoru za Deutsche Welle izrazila uvjerenje da će njezin posjet pomoći vratiti izgubljeno povjerenje i sigurnost koje su postojale u bilateralnim odnosima ovih dviju zemalja već dugi niz godina.

Prije svega namjerava razgovarati o bilateralnim odnosima, s posebnim naglaskom na tematska područja kao što su gospodarstvo, turizam, znanost, kultura te jačanje bilateralne suradnje. Osim toga, želi se konzultirati o trenutačnoj situaciji u EU, gospodarskim, energetske i sigurnosnim pitanjima kao i suradnji između EU i NATO-a. Također, želi razgovarati i o političkoj situaciji u jugoistočnoj Europi te podršci EU zemljama kandidatkinjama iz regije s obzirom na njihove pristupne težnje.

Osim toga će, kako kaže, održati izlaganje u Europskoj akademiji Berlin (EAB) na temu „**Hrvatska i EU – što se više mijenjamo, to bismo se trebali više približavati**“. S tim izlaganjem želi naglasiti, kako Republika Hrvatska zna što je, gdje pripada i tko su njezini prijatelji.²

Pored toga teži obnavljanju partnerstva s Njemačkom, koje je i u svojoj izbornoj kampanji najavljivala te je u tom kontekstu pohvalila ulogu Njemačke u „europskoj i trans-atlantskoj arhitekturi“. Dakle, nada se jačanju bilateralne suradnje s Njemačkom i izražava žaljenje zbog nastalih animoziteta vezanih uz Europski uhidbeni nalog (**slučaj Perković**), tijekom kojih je mogao nastati dojam da Hrvatska pokušava spriječiti izručenje optuženih bivših pripadnika UDBA-e. Još kao bivša ministrica vanjskih poslova zalagala se za postupak integracije Hrvatske u EU i prikazivanje Hrvatske kao pouzdane, nove EU članice. Stoga smatra da su takve nesuglasice oko „Uhidbenog naloga“ potpuno nepotrebne i da se Hrvatska mora pridržavati obveza preuzetih u okviru pravne EU stečevine prema kojima se obvezala tijekom pristupnih pregovora.

² **Grabar-Kitarovic on Her Visit to Germany on Tuesday and Bilateral Relations**, ponedjeljak JUTARNJI LIST online izdanje <http://tinyurl.com/k497aaq>

Teme političkog dijaloga

Bilateralne odnose je opisala kao „vrlo dobre“ te je skrenula pažnju na suradnju dviju država u NATO-u, „hrvatsku zajednicu“ u Saveznoj Republici Njemačkoj koja broji oko 230.000 Hrvata i mnogobrojne njemačke turiste koji redovito posjećuju Hrvatsku. U isto vrijeme je Njemačka, istaknula je, jedan od najvažnijih tržišnih partnera Hrvatske, jedan od najvećih ulagača kao i strateški bitno izvozno tržište za hrvatske proizvode.

Sada bi bilo bitno ispuniti očekivanja koja su hrvatski građani imali pristupom Europskoj uniji i pojačati bilateralne napore, kako bi Hrvatska uz njemačku potporu pronašla izlaz iz krize. Hrvatska pati od opće gospodarske slabosti i nemara u provedbi pravovremenih strukturnih reformi. Državi su potrebne opsežne reforme pri čemu je najvažnije ponovno oživjeti hrvatski poduzetnički duh te stvoriti adekvatnu investicijsku klimu.

Morale bi se ukloniti investicijske prepreke. Morala bi se pokrenuti industrijska proizvodnja. U okvirima opsežne reindustrijalizacije, moralo bi se stvarati više produktivnijih radnih mjesta, a kroz stalnu financijsku i poreznu politiku, uvjeti za gospodarski rast i zapošljavanje. Potrebna je stabilizacija zakonodavstva, jer bi ulagači samo u sigurnom okruženju ulagali. Pritom nije samo mislila na njemačke nego i na hrvatske ulagače, pogotovo na hrvatske iseljenike koji na taj način, ne samo što bi ulagali svoj kapital, nego bi na raspolaganje stavili i svoja znanja i iskustva. Kada bi to bilo povezalo s njihovim povratkom u Hrvatsku, ukupni društveni sustav bi se stabilizirao. Mogli bi se čak i smanjiti demografski problemi.

Njemački predsjednik Gauk je i prije samog posjeta naglasio činjenicu da je ovo tek drugi državni posjet Grabar-Kitarović nakon njezine inauguracije i da se to može shvatiti kao znak jednog posebnog prijateljstva između ovih dvaju država.

Njemački predsjednik podupire nastojanja Hrvatske u približavanju država kandidatkinja iz regije Europskoj uniji i nada se da Hrvatska služi kao primjer države za postupak

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

KROATIEN

DR. MICHAEL A. LANGE
JURO AVGUSTINOVIĆ

März 2015

www.kas.de/kroatien/

www.kas.de

europske integracije i most u povezivanju regije.³ Pozdravio je i namjeru Hrvatske da pojača suradnju sa susjednim državama „zapadnog Balkana“ te njezinu ulogu u tom pogledu.⁴

Grabar-Kitarović je u svom obraćanju podsjetila na „rane Domovinskog rata“, koje se trebaju liječiti i je potvrdila spremnost Hrvatske u dijeljenju svojih iskustva sa susjednim državama, kada je riječ o pristupnom postupku u članstvo EU.

Također je istaknula spremnost Hrvatske da se uključi u **Berlinski postupak i postupak Brdo-Brijuni** s ciljem približavanja država „zapadnog Balkana“ EU, ali isto tako i želju za jačanjem suradnje – ne samo na energetske području – s državama srednje Europe.

Očekuje da će njezin posjet inicirati početak intenzivnije suradnje dviju država te da će Hrvatska pritom profitirati od vodeće uloge Njemačke u Europi.

Odgovarajući na novinarska pitanja, naglasila je da je njemačka podrška Hrvatskoj na putu njezine, teško izborne, neovisnosti puno pomogla i da je u njezinim očima bivši komunistički predsjednik Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije **Josip Broz „Tito“** bio diktator. Zbog toga će, kako kaže, dati ukloniti Titovu bistu s Pantovčaka te će za to „umjetničko djelo“ pronaći prikladno mjesto u nekom muzeju – vjerojatno muzeju Josipa Broza Tita u njegovom rodnom Kumrovcu.

Na pitanje o suočavanju Hrvatske s prošlošću nakon osamostaljenja, Grabar-Kitarović je podsjetila na pokušaj prvog hrvatskog predsjednika **Franje Tuđmana** da udruži hrvatsko stanovništvo u svrhu obrane države u Domovinskom ratu od 1991.-1995.

³ http://www.bundespraesident.de/Shared_Docs/Docs/Reden/DE/Joachim-Gauck/Reden/2015/03/150317-Toast-Praesidentin-Kroatien.html

⁴ **Croatian president's visit sign of intense relations with Germany**, BERLIN, 17. ožujka 2015 (Hina)

Prema njezinom mišljenju, takav bi zadatak trebao biti prije u nadležnosti Vlade, nego li pojedinačne osobe kao što je to npr. predsjednik. Dakle, ona bi se radije bavila pitanjima budućnosti. Napomenula je kako je Hrvatska prošla kroz dvostruku transformaciju. Prvu, iz diktature u demokraciju, a drugu, iz zemlje u ratnom stanju do mirne i odgovorne društvene zajednice koja se trudi održati dobre odnose sa susjednim zemljama.

Stoga žali što Bosna i Hercegovina još ne djeluje kao država te se zalaže za neovisnu državu Bosnu i Hercegovinu, kao zajednicu ravnopravnih konstitutivnih naroda. Pritom je podsjetila na ustavnu obvezu i da će se zalagati za interese Hrvata u Bosni i Hercegovini. Dakle, željela bi da građani Bosne i Hercegovine sami postignu dogovor o tome kako žele svoju zemlju dalje razvijati. Na pitanje o ulozi Hrvatske u Europi, naglasila je doprinose Hrvatske u borbi protiv terorizma i trgovine ljudima kao i osiguranju buduće opskrbe energijom u jugoistočnoj Europi, gdje očekuje pojačanu suradnju, prije svega među državama između Baltičkog i Jadranskog mora.⁵

Iako se tijekom razgovora između hrvatske predsjednice i njemačke kancelarke, prema protokolu, nisu objavljivali priopćenja za javnost niti sadržajni rezultati razgovora, glasnogovornik hrvatske predsjednice **Luka Đurić**, potvrdio je nakon sastanka da su kancelarku zanimali dojmovi hrvatske predsjednice tijekom njezinog posjeta Bosni i Hercegovini.

Izlaganje u Europskoj akademiji u Berlinu

U sklopu svog službenog posjeta, Grabar-Kitarović održala je u EAB-u pred mnogobrojnom publikom vrlo bitno izlaganje na temu: „Hrvatska u EU“. U svom govoru pohvalila je ulogu Njemačke tijekom procesa pristupanja Republike Hrvatske EU, istaknuvši pritom i veliku zabrinutost za susjednu državu Bosnu i Hercegovinu. Ukazala je i na to da je Njemačka trenutno (2014), uključujući i prihode od turizma, najvažniji tr-

⁵ Grabar-Kitarovic says Germany's support to Croatia has paid off, BERLIN, 17. ožujka 2015 (Hina)

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

KROATIEN

DR. MICHAEL A. LANGE

JURO AVGUSTINović

März 2015

www.kas.de/kroatien/

www.kas.de

govinski partner Hrvatske s izvozom u iznosu od 19,8 milijardi kuna i uvozom od 8,8 milijardi kuna.

Hrvatska trenutačno zauzima šesto mjesto na ljestvici turističkih destinacija njemačkih turista, a samo prošle godine je više od dva milijuna njemačkih turista provelo godišnji odmor u Hrvatskoj i pritom u prosjeku, za petodnevni odmor, potrošilo 1,000 eura. Čak se u 2015. godini može očekivati povećanje broja posjetitelja za tri posto.⁶ Iako prema njezinu mišljenju postoji još prostora za napredak gospodarske suradnje, Njemačka je jedan od vodećih investicijskih partnera Hrvatske s izravnim investicijama od 2,4 milijarde eura. Hrvatski zastupnik i glavni tajnik „Foreign Investors Councila (FIC)“ **Ante Babić** preporučio je svim hrvatskim veleposlasticima da u tu svrhu osiguraju bonuse, ako u okviru „Economic Diplomacyja“ za vrijeme svojih mandata, iz investicijskih zemalja uspiju povećati obujam izravnih investicija. Njemačka je, prije bi se reklo, vrlo atraktivno tržište za mlade, dobro obrazovane hrvatske radnike, iako pojedine hrvatske tvrtke kao što su Atlantic Grupa (kompanija za široku potrošnju robe) i farmaceutska tvrtka Pliva, zastupljeni investicijama u Njemačkoj. Na Hrvatskoj vladi je da preokrene te nezdrave trendove. Da bi joj to uspjelo, traže se nove mogućnosti za suradnju prilikom kojih su neki veliki bilateralni projekti već u razvojnoj fazi zapeli.

Dok je se u posljednje vrijeme kancelarka Merkel aktivnije uključila u napore razvijanja regije, uloga Hrvatske kao vodeće države u regiji – prema procjeni mnogih političkih analitičara – oštećena je zbog okolnosti „afere Perković“ iz koje je proizašlo hlađenje odnosa Vlada dviju država. Samo se hrvatska ministrica vanjskih poslova **Vesna Pusić** nije s tim složila.⁷ Ipak, sada treba

raditi na tome da Hrvatska ponovno zauzme vodeću ulogu u regiji.⁸

Reakcije na službeni posjet Njemačkoj

Nakon povratka sa službenog posjeta Berlinu, hrvatska predsjednica je naglasila važnost odnosa između Hrvatske i ekonomski najrazvijenije članice EU, Njemačke. Izvijestila je također i o konkretnim investicijskim preprekama kojima su njemački poduzetnici u Hrvatskoj izloženi. U njezinim razgovorima navedene su nagle promjene vezane uz (fiskalne) zakonske propise i birokratske prepreke, te korupciju kao otegotnu okolnost koju se mora iskorijeniti, ako se želi očekivati veći angažman njemačkih investitora Grabar-Kitarović upozorila je u jednom intervjuu za „Media servis“ na odgovornost Vlade RH vezano uz ta pitanja potvrđujući da na tu problematiku uvijek iznova ukazuju hrvatski i njemački investitori. Zbog toga se mora prekinuti nepredvidljivost političkog djelovanja u Hrvatskoj te racionalizirati još uvijek neučinkovita javna uprava. Napokon se treba ozbiljno pozabaviti s više puta najavljenim reformskim planovima. Javna se uprava mora napokon shvatiti kao davatelj usluga za građane, a posebno za potencijalne investitore, a ne kao regulatorna ustanova ili ustanova za licenciranje. O svemu ovome se ne može samo razmišljati u vrijeme izbora, nego bi se tijekom svih postupaka na umu trebala imati sudbina hrvatske države.

Kao predsjednici stalo joj je, kako navodi, do sudjelovanja u pružanju potpore odgovornima da riješe gospodarske probleme u državi i poticanju investitora na domaće i inozemne angažmane. Od hrvatskog premijera istodobno očekuje da se i on angažira u potrazi za rješenjima gospodarskih problema te da se u slučaju potrebe, sastane s oporbenim čelnikom kako bi se donijele zajedničke mjere.⁹

⁶ **Germans in mood for travelling, Croatia 6th top destination**, BERLIN, 5. ožujka 2015 (Hina)

⁷ **Perkovic case hasn't undermined Croatia-Germany relations, Pusic says**, BRUSSELS, 16. ožujka 2015 (Hina)

⁸ **Grabar-Kitarovic Meets German President Gauck and Chancellor Merkel in Berlin**, utorak HRT online izdanje <http://tinyurl.com/nf8jzqi>

⁹ **Grabar-Kitarovic on her Meeting with Merkel and Government's Work** četvrtak JUTARNJI LIST online izdanje <http://tinyurl.com/ojw2fus>

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

KROATIEN

DR. MICHAEL A. LANGE
JURO AVGUSTINOVIĆ

März 2015

www.kas.de/kroatien/

www.kas.de

S kancelarkom Merkel je, kako kaže, razgovarala i o Bosni i Hercegovini, zauzimajući pritom stav, da se ta država, s obzirom na „visokog predstavnika“ međunarodne zajednice koji konstantno donosi vlastite odluke, ne može smatrati u potpunosti „emancipiranim“. Dakle, međunarodnoj zajednici mora i dalje biti prioritet jačanje ovlasti za donošenje odluka demokratski izabranih političkih tijela te zemlje. Pritom bi trebalo biti bitno omogućiti svim konstitutivnim narodima, dakle, Bošnjacima, Hrvatima i Srbima ravnopravno političko sudjelovanje. Hrvatska je predsjednica također govorila o njezinoj spremnosti da posjeti Srbiju, međutim još nije u mogućnosti odrediti termin. Upravo joj tijekom tog posjeta, kako kaže, ne bi bili bitni protokolarni ciljevi već prije svega da se u neriješenim bilateralnim pitanjima mogu postići određeni napreci.

Na njezinoj listi želja se, uz Srbiju, nalazi naredni posjet Vatikanu, Austriji i Slovačkoj, te institucijama EU i NATO-a u Bruxellesu te baltičkim zemljama.¹⁰

U drugom intervjuu za **Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ)**,¹¹ hrvatska predsjednica je nakon susreta s njemačkom kancelarkom izrazila zabrinutost kada su u pitanju načela međunarodnog poretka s obzirom na krizu u Ukrajini. Iako bi i gospodarstvo njezine države pod tim sankcijama patilo, budući da je Hrvatska veliki izvoznik mandarina za rusko tržište, izjasnila se za zajedničku europsku politiku sankcija prema Rusiji. Stoga pokušava doprinijeti prevladavanju gospodarske krize u Hrvatskoj i nada se da će se, dakle, u ovoj izbornoj godini postići dogovori o obećavajućim konceptima za sprečavanje gospodarskih problema. Oni će se ostvariti samo ako hrvatsko pravosuđe u inozemstvu ostavi dojam da radi politički neovisno i procesuirati slučajeve korupcije, bez obzira na one koji su u njih uključeni. Također žali što se svjetonazor ljudi u tranzicijskim zemljama ne mijenja jednakom

brzinom kao i zakonodavni okviru te napominje da u tom pogledu treba biti strpljiv.

Predsjednica Grabar-Kitarović poštuje suverenost, teritorijalnu cjelovitost i političku neovisnost Bosne i Hercegovine s obzirom na hrvatsku zajednicu u istoj. Istodobno želi biti uvjerena da je Hrvatima kao konstitutivnom narodu osigurana ustavom zajamčena jednakost s ostalim konstitutivnim narodima, Srbima i Bošnjacima.

¹⁰ **President speaks about her talks with German chancellor**, ZAGREB, 18. ožujka 2015 (Hina)

¹¹ „Zagreb hat keine Zeit zu verlieren“, in, FAZ 19. ožujka 2015